

RÅDE KOMMUNE

Sakspapir

SAKSGANG

Styre, utvalg, komité m.m.	Møtedato	Saksnr
Formannskapet	14.03.2019	008/19
Kommunestyret	04.04.2019	011/19

Saksbeh. RAKMBA Saksansv. Kine Marie Bangsund	Arkiv	Arkivsaknr. 18/1397
---	--------------	-------------------------------

Oppstart av rullering av kommuneplan 2018 - 2030 - Fastsetting av planprogram

Kommunestyret - Vedtak:

Planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030, datert 25.02.2019 fastsettes som grunnlag for utarbeidelse av ny kommuneplan.

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen.

Tilleggspunkter:

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen **og innspill i møtet.**

Arbeidet med arealdelen vil også omfatte en vurdering av eksisterende områdegrense for framtidig sentrums-/tettstedsutvikling av Karlshus, Saltnes og Missingmyr. Dette gjøres i tråd med Fylkesplanens fokus på jordvern og delmål 26 første setning (s.21 i Fylkesplanen) som er en invitasjon til å innveksle arealreserver på dyrket eller dyrkbar mark i forbindelse med kommuneplanarbeidet og bør inkluderes i teksten i f.eks. siste avsnitt i pkt. 1.2 (Formålet med planarbeidet), i pkt.2.2. (Fylkesplanen), pkt.3.3.8 (Areal og Transport) i første avsnitt i pkt.4.1 (Arealbehov) i Planprogrammet.

Tilleggspunktene bør innarbeides i teksten i Planprogrammet før det endelig vedtas. Eksempelvis bør aspektet om forbedring av oppvekstvilkår for barn og unge, omtales i Planprogrammets pkt.3.3.6 (Levekår og folkehelse) suppleres i tråd med høringsinnspillene.

Utredningsbehovet i pkt.4.3.3. «Forhold som skal utredes i planarbeidet» utvides med nytt punkt: - Kartlegging av muligheter for næringsutvikling i marine områder av Råde.

Pkt.5.2.1 «Interessenter og målgrupper» eller Pkt.5.2.3 «Innbyggerinvolvering» utvides med involvering av frivillige lag og foreninger.

Formannskapet - Innstilling:

Planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030, datert 25.02.2019 fastsettes som grunnlag for utarbeidelse av ny kommuneplan.

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen.

Rådmannens forslag til vedtak:

Planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030, datert 25.02.2019 fastsettes som grunnlag for utarbeidelse av ny kommuneplan.

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen.

Bakgrunn for saken og historikk:

Formannskapet vedtok i sak FS-064/18 å legge forslag til planprogram for kommuneplan for Råde kommune 2018-2030 ut til høring og offentlig ettersyn i minimum 6 uker. Det ble samtidig varslet om oppstart av planarbeid med kommuneplanen.

Høringen og varsel om oppstart av planarbeidet ble annonsert i lokalavisene og på kommunens hjemmeside 30. november 2018. Offentlige instanser, lag og foreninger ble i tillegg tilskrevet. Frist for innspill/høringsuttalelser ble satt til 18. januar 2019.

Etter tilbakemelding om manglende informasjon til råd og utvalg ved skoler og barnehager i kommunen, ble alle rektorer ved skolene tilskrevet og bedt om å viderefremme informasjon til råd og utvalg. Det ble her gitt en forlenget frist til 08. februar 2019.

I denne saken legger rådmannen frem innkomne uttalelser/innspill med vurderinger av disse for vedtak av endelig planprogram, samt innspill for ivaretagelse videre i planprosessen.

Saksopplysninger:

Det er kommet inn til sammen 14 høringsuttalelser/innspill, som er samlet i et hefte som eget vedlegg til saken. Det er kommet inn 20 innspill til kommuneplanens arealdel, og disse innspillene er listet opp i vedlegg x. Arealinnspill vil ikke bli vurdert i denne saken, men vurderes i forbindelse med arbeidet med arealdelen.

A. Offentlige instanser:

1. *Statnett, 03.12.18*
2. *Østfold fylkeskommune, 15.01.19*
3. *Kystverket, 16.01.19*
4. *Direktoratet for mineralforvaltning, 16.01.19*
5. *Bane NOR, 16.01.19*
6. *Fiskeridirektoratet, 17.01.19*
7. *Statens Vegvesen, 18.01.19*
8. *Forsvarsbygg, 18.01.19*
9. *Fylkesmannen i Oslo og Viken, 21.01.19*
10. *Fredrikstad kommune, 25.01.19*

B. Råd og utvalg:

1. *Oslofjordens Friluftsråd, 18.01.19*

2. *Samarbeidsutvalget for virksomhet Karlshus, 05.02.19*

C. Lag og foreninger:

1. *Missingen velforening, 17.01.19*

D. Private uttalelser/innsjill:

1. *Råde Fjernvarme AS, 14.01.19*

E. Innsjill til arealdelen:

Se eget vedlegg x.

Vurdering:

Uttalelsene/innsjillene er oppsummert nedenfor og gitt vurderinger/konklusjoner. For å se innsjillene i sin helhet vises til vedlegg x.

A. Offentlige instanser

A1 - Statnett, 03.12.18

- E. Særskilt anleggskonsesjon – drifter og eier anlegg i kommunen: 420 kV - ledning Rød – Hasle (vist i kart)
  - 1. Må tas hensyn til anleggsdriften
- F. Må inn i plankart som hensynssone – kode H740 – Bestemmelse: *Innenfor hensynssonen er det byggeforbudsbelte og alle tiltak i terreng skal avklares med ledningseier.*
- G. Byggeforbudsbeltet – totalt 40 meter, 20 meter målt fra senterlinjen.
- H. Anleggsarbeid nært høyspent må ikke skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. Statnett skal kontaktes minst 6 uker før planlagt arbeid med anleggsmaskiner i en horisontal avstand nærmere enn 30 meter fra ytterste strømførende line.

Vurdering/oppfølging:

Uttalelsene tas til etterretning og hensynsone for høyspentledning videreføres.

A2 - Østfold fylkeskommune, 15.01.19

Fylkeskommunen (ØFK) skal på bakgrunn av planprogrammet vurdere om planen kan komme i konflikt med nasjonale og viktige regionale interesser.

Punkt 1: ØFK mener kommunen er innenfor det loven krever, og vil særlig trekke frem som positivt at planprogrammet:

- omfatter bærekraftsperspektivet fundert på sosial-, miljømessig- og økonomisk bærekraft
- vektlegger Parisavtalen og FNs bærekraftsmål
- vektlegger samskaping
- har god struktur
- er skrevet på en lettforståelig måte.

ØFK har likevel noen merknader. Mange av merknadene er selvfølgeligheter på bakgrunn av nasjonale og regionale interesse og bør sees på som en huskeliste som ivaretas i planarbeidet med analyser og utredninger.

Punkt 2: Samskaping, medvirkning og aktive innbyggere

Mener det er positivt at kommunen legger opp til en medvirkning som går ut over lovens krav. Utfordringen kan ligge i å få i tale den uorganiserte delen av befolkningen, og de grupper som normalt ikke deltar i offentlig debatter og planprosesser. Spiller inn at kommunen bør vurdere å drøfte planforslaget i regionalt planmøte før offentlig ettersyn.

Vurdering:

Det er viktige poenger som kommunen må arbeide godt med i planprosessen. Det ønskes å legges til rette for en bred medvirkning der alle får muligheten til å gi innspill til planarbeidet. Det tas inn et punkt i planprogrammet om regionalt planmøte. Det kan være aktuelt med møter om enkelttemaer i løpet av planprosessen.

Punkt 3: Kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap

Bør det tas inn et avsnitt om kommunens kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap i planprogrammet.

Vurdering:

Det er tatt med et avsnitt inn i planprogrammet om temaet.

Punkt 4b: Formål

Planprogrammet sier at det er først når samfunnsdelen med strategier og føringer er forankret politisk og i samfunnet at arbeidet med arealdelen bli igangsatt. Fylkesrådmannen mener dette er viktig å holde fast ved, og skulle gjerne sette dette som en tydeligere føring i fremdriftsplanen. Diskusjonen om «hvordan» må landes før drøftingen om «hvor» tar til. Prinsippene som nedfelles i arealstrategien i samfunnsdelen skal ligge til grunn for siling av alle innspillene om arealendringer og konkretiseringer i arealplanen.

Vurdering:

I fremdriftsplanen i planprogrammet er det skissert opp at forslag til samfunnsdel skal vedtas før forslag til arealdelen blir lagt ut på høring. Det vil bli viktig at det holdes fast ved dette i prosessen med begge plandelenene.

Punkt 5: Samarbeid i regionen

ØFK spiller inn at det i arbeidet med arealdelen kan være behov for samarbeid på tvers av kommunegrensene i regionen i fht håndtering av regional arealpott. Råde kommune beskriver at de ikke har behov for ytterligere arealer. Prosessen videre, i en region hvor alle kommunen er i rullering samtidig, vil vise hvilket behov det er for samordning underveis

Vurdering:

Innspillet tas med videre i prosessen. Det blir viktig med et godt samarbeid på tvers av kommunegrensene i regionen. Dette kan for eksempel løses ved å invitere nabokommunene inn til regionalt planmøte.

Punkt 6: Utredningsbehov

Under opplistingen av temaer som skal utredes i forbindelse med arealplanen (s. 12) foreslår ØFK at punktet kulturminner og kulturmiljø utvides til også å omfatte kulturlandskap med bakgrunn i at kulturlandskapet er svært viktig for Rådes særpreg. ØFK viser til føringer som ligger i fylkesplanen Østfold mot 2050 med samfunnsdel, regionale strategier og arealstrategi med retningslinjer, regionale planbestemmelser og plankart, som finnes her. Kommuneplanen for Råde må forholde seg til denne.

Vurdering:

Innspill om kulturlandskap tas til etterretning og legges inn i planprogrammet. Innspill om

fylkesplanen tas til etterretning og tilpasses forholdene i Råde.

Punkt 7: Levekår og folkehelse

I levekårskartleggingen identifiseres mangel på gode møteplasser for ulike deler av befolkningen og opprettholdelsen av arbeidet for sosial utjevning som utfordringer for Råde kommune. En prioritering av å forhindre arbeidsledighet blant unge vil bidra til arbeidet med å utjevne sosiale ulikheter i helse, som er en av hovedprioriteringene i regional plan for folkehelse. Et viktig prinsipp for folkehelsearbeid er tidlig innsats. Helsefremmende arbeid på oppvekstområdet, vil skape bedre forutsetninger for læring i skolen og dermed også bedre gjennomføringsgrad på sikt.

Vurdering:

Innspillene tas til etterretning og vurderes i videre planarbeid.

Punkt 8: Verdiskapning og næringsliv

ØFK spiller inn at det bør vurderes en tydelig kobling mellom folkehelse, inkludering og næring. Hvordan kan riktig næringsstrategi bidra til å møte utfordringer i befolkningen?

Vurdering:

Innspillet tas til etterretning og vurderes i planarbeidet.

Dette er et godt spørsmål som vi ønsker å utrede nærmere.

Punkt 9: Miljø, klima, area og transport

a) Når det gjelder klima/miljø så er forholdet til klimanøytralitet i siste del av dette århundret og det å stoppe klimaendringene innen 2030 sentralt. Klimatilpasning skal inn som del av samfunnsdelen.

b) Ivaretagelse av naturkvaliteter beskrives som utfordring koblet til stadig press på utbygging langs sjøen, ved Vansjø og i skogsområdene. Viser her til regional plan for Kystsonen, som legger føringer for kommunens arealplan.

e) ØFK stiller spørsmålsteget ved beskrivelse av en utfordring knyttet til ivaretagelse av jordvern koblet opp mot behovet for å legge til rette for nye utbyggingsområder, da det beskrives at kommunen fremdeles har nok arealreserver for å romme kommende befolkningsvekst.

i) Planprogrammet beskriver utfordringer knyttet til hvilken sentrumsutvikling de tre tettstedene skal ha. Planprogrammet redegjør ikke for alternativvurderinger, og vi spiller inn at dersom det skal drøftes ulike arealutviklingsstrategier, så kan denne problemstillingen være grunnlaget for en slik.

Vurdering:

a) Innspillet om klimatilpasning tas til etterretning og legges inn i planprogrammet. Dette er et viktig tema som vil arbeides med både i kommuneplanarbeidet og arbeidet med kommunens nye klima- og energiplan.

b) Regional plan for Kystsonen legges inn som en overordnet føring for planarbeidet i planprogrammet.

e) Innspillet om jordvern vs. utbyggingsområder tas til etterretning og gjøres endringer i henhold til innspill i planprogrammet. Avsnittet om jordvern koblet opp mot behovet for å legge til rette for nye utbyggingsområder er tatt ut av planprogrammet. Det vil bli viktig at det gjøres gode vurderinger i forhold til hvordan kommunen kan legge til rette for god planlegging av utbyggingsmønster og et transportsystem som forsterker målene om et lavutslippssamfunn i 2050.

i) Innspillet om alternativvurderinger tas til etterretning. Videre arbeidet med arealstrategien i samfunnsdelen, samt utarbeidelse av en mulighetsstudie for klimavennlig tettstedsutvikling vil ta for seg dette temaet.

Punkt 10: Kulturminner og kulturmiljø

ØFK mener det bør tas inn et avsnitt i samfunnsdelen som tar for seg viktigheten av å ivareta kommunens rike kulturminner og kulturlandskap for å gi innbyggerne identitet, stolthet og

historisk bakgrunn, samt for å bidra til interessante og vakre omgivelser å ferdes i. Temaet må sees i sammenheng med både jordvern og folkehelse, og at kulturlandskapet er viktig for Rådes særpreg.

Vurdering:

Innspillene tas til etterretning. Temaet omtales i samfunnsdelen og vurderes i forbindelse med videre planarbeid.

Punkt 12: Konsekvensutredning

I forhold til fylkesplanen vil ØFK trekke frem følgende tema som viktige i en KU-utredning av planforslaget.

- klimamotiverte areal- og transportprinsipper, inkludert klimatilpasning og -samfunnssikkerhet/beredskap
- folkehelse/levkår
- barn/unge
- kulturminner/kulturmiljø

KU-vurderinger gjøres for hver enkelt arealformålsendring som gjøres i arealdelen. ØFK vil påpeke viktigheten av å samtidig gjøre en konsekvensvurdering av planen som helhet. På denne måten gir en KU en samlet vurdering av hvilken retning kommunesamfunnet går ved oppfølging av ny plan. Vurdering av samfunnsmålene i kommuneplanen og BATP-hensyn vil her være viktig tema. KU vil kunne belyse om arealdelen bidrar til den sosialt-, miljømessige- og økonomiske bærekraften, som beskrives for samfunnsdelen. Sammenhengen i regionen må vektlegges og være del av en samlet KU.

Vi utfordrer kommunen på å gjøre gode folkehelsevurderinger som del av KU, en «helsekonsekvensutredning-light». Det er viktig å ha med seg at KU på arealplanen ikke tilfredsstiller KU på tiltaksnivå. Det vil si at KU-krav kan inntreffe for planer/tiltak på neste nivå.

Vurdering:

Klimamotiverte areal- og transportprinsipper og klimatilpasning legges inn som et punkt i listen for temaer til utredning i planprogrammet. Innspillet tas til etterretning i videre planarbeid. Det tas inn et punkt under konsekvensutredning i planprogrammet om samlet vurdering av hvilken retning kommunesamfunnet går ved oppfølging av ny plan.

Folkehelse vil være et viktig tema i planarbeidet. Innspillet om en egen «helsekonsekvensutredning-light» vil vurderes i det videre planarbeidet.

ØFK konkludere med at planprogrammet for kommuneplanen i Råde er et godt gjennomarbeidet dokument som i all hovedsak ivaretar både nasjonale forventninger til kommunal planlegging og fylkesplanen for Østfold mot 2050. Det er positivt at både den sosiale-, miljømessige og økonomiske aspektene er representert inn i samfunnsdelen. ØFK ber kommunen ta disse tre innfallsvinklene med inn i drøftingene av arealstrategi og inn i KU for arealdelen.

Vurdering:

De tre bærekrafts aspektene vil gi store føringer for det kommende planarbeidet.

Planprogrammet viser at oppbygningen av planen vil være basert på disse aspektene. Det vil derfor være naturlig at disse også blir innarbeidet i de kommende vurderingene i både samfunnsdelen med arealstrategi og i KU for arealdelen. Dette tas med inn i planprogrammet for en ytterligere forankring av konseptet.

A3 - Kystverket, 16.01.19

Punkt 1: Farleder og øvrige sjøområder

I Råde kommune er det registrert både hovedled og biled, og vi ber om at disse vises på kommuneplankartet. Ved innspill om endret arealbruk i de øvrige sjøområdene, f.eks. etablering eller utvidelse av småbåthavn, må det gjøres rede for hvilke konsekvenser arealbruken vil få sikkerheten og fremkommeligheten for alle brukere av sjøområdet. Ved planlegging av bebyggelse nær områder som trafikkeres av nyttebåttrafikk må det utarbeides en risiko- og sårbarhetsanalyse for skipsstøt mot bebyggelse. Resultatene fra en slik analyse

vil vise om det kan være behov for etablering av sikringstiltak før en evt. etablering av bebyggelse i vannkanten.

Vurdering:

Innspillene tas til etterretning og vurderes i videre planarbeid.

Punkt 2: Navigasjonsinstallasjoner

Det må ikke planlegges arealbruk som vil være i konflikt med navigasjonsinstallasjoner. Kystverket Sørøst gir faglig råd om at følgende bestemmelse tas inn i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel: «Det tillates vedlikehold og nyetablering av anlegg til navigasjonsmessig bruk innenfor planområdet, jf. pbl § 1-8, 4. ledd og § 11-11 nr. 4.» Videre ber Kystverket om at det gis unntak for plankrav for navigasjonsinstallasjoner i kommuneplanens bestemmelser.

Vurdering:

Innspillene tas til etterretning og vurderes i videre planarbeid.

Øvrige punkter om ledninger, kabler og ankringsplasser i uttalelsen tas til orientering og vurderes i videre planarbeid.

A4 - Direktoratet for mineralforvaltning, 16.01.19

Viser til regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging: «Fylkeskommunene og kommunene sikrer tilgjengelighet til gode mineralforekomster for mulig utvinning, avveid mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng».

Vurdering:

Det vil bli foretatt en kartlegging av mineralressursene i kommunen for å få en oversikt over kommunens naturressurser og fremtidig behov. Innspillene i uttalelsen tas til etterretning.

A5 – Bane NOR, 16.01.19

Bane NOR støtter opp forutsetningen om at hovedutviklingen skal skje i Karlshus med knutepunktutvikling og fortetting i gangavstand til jernbanestasjon. Vi deler kommunens målsetting om å planlegge for klimavennlig transport, god mobilitet mellom senterområder og framtidig stasjon, samt begrenset omdisponering av dyrket mark.

Bane NOR vil oppfordre Råde kommune til å planlegge for en utvikling med høy grad av arealutnyttelse i senterområdene og rundt det nye knutepunktet i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Forutsetter at gjennom videre samarbeidet avklares det hvordan korridor for ny jernbane skal vises i kommuneplanens arealdel.

Punkt 3: Sikkerhet og planfaglige krav

Bane NOR viser til en rekke krav til planlegging i nærheten av jernbanen; Endret bruk av eksisterende planoverganger, Jernbaneformål og Byggegrense mot jernbanen

Vurdering:

Innspillene tas til etterretning og tas med i videre planarbeid.

Punkt 4: Det viktig at det tilrettelegges for gang, sykkel og andre klimavennlig transportformer til den framtidige jernbanestasjonen. Bane NOR Eiendom har ikke på nåværende tidspunkt noen planer for eksisterende Råde stasjon og området kan ikke omdisponeres i kommuneplanen ennå, men det er viktig at dagens stasjonsarealer sees inn i en framtidig sentrumsutvikling av Karlshus. Vi ønsker å bli tett involvert i den prosessen.

Vurdering:

Råde kommunen ønsker også å legge til rette for en klimavennlig utvikling av den framtidige jernbanestasjonen. Det må arbeides med gode løsninger for gang, sykkel og klimavennlige transportformer i tilknytning til den nye stasjonen. Arealene ved eksisterende stasjon må

sees i sammenheng med sentrumsutviklingen i Karlshus.

A6 - Fiskeridirektoratet, 17.01.19

Punkt 2: Kystsonen langs Oslofjorden er svært verdifull, men også veldig sårbar. Minner om at områder vi ser på som mindre verdifulle, ofte kjennetegnes av svært stor biologisk produksjon og er viktig for å opprettholde balansen i havets økosystem.

Punkt 3: Fiskeridirektoratet vil anbefale at alle planlagte inngrep eller aktiviteter som kan påvirke livet i sjøen, søkes gjennomført på en så skånsom måte som mulig, eventuelt med avbøtende tiltak.

Punkt 4: Foreslår at Råde kommune er bevisst på tilrettelegging for fiske og fiskerivirksomhet, både i sjø og på land, er framtidsrettet og er et område med potensiale for næringsvirksomhet og verdiskaping. Det samme gjelder for områder i kommunen som kan settes av til økt fritidsbruk og fritidsfiske.

Punkt 6: Fiskeridirektoratet vil være en høringsinstans hvis planer om nye områder for småbåthavner og småbåtanlegg kommer opp, og vi ber om å bli involvert på et tidlig tidspunkt. I så måte gjelder det alle spørsmål hvor sjø, strand og fiske kommer inn som et tema. Ber om å bli inkludert i videre kommuneplanarbeid.

Vurdering:

Informasjonen fra Fiskedirektoratet tas til orientering.

Det vil gjøres en gjennomgang av eksisterende arealbruk med bestemmelser og vil vurdere eventuelle endringer i plankartet. Det vil bli viktig for kommunen å legge til rette for fiskerivirksomhet, særlig å ivareta oppvekstområder for fisk. Dette vil bli sett på i videre planarbeid. Fiskeridirektoratet vil bli inkludert i videre arbeid med kommuneplanen der dette er naturlig. Dette gjelder også andre saker/spørsmål hvor sjø, stand og fiske kommer inn som et tema.

A7 - Statens Vegvesen, 18.01.19

Punkt 1: Statens vegvesen ønsker å medvirke i planprosessen for å bidra til at vesentlige samfunnsinteresser blir ivaretatt, og vi forutsetter at kommunen legger til rette for slik medvirkning.

Vurdering: SVV vil bli inkludert i videre arbeid med kommuneplanen der dette er naturlig. Regionalt planmøte vil bli benyttet som en viktig arena for medvirkning.

Punkt 2: Pågår mange prosesser som kan ha betydning for samfunnsutviklingen i Råde. Eksempler er InterCityutbygging, bypakke Nedre Glomma og sammenslåing av Moss og Rygge kommuner. Viktig at kommunen vurderer hvilken betydning dette kan ha for å oppnå en ønsket samfunnsutvikling i kommunen.

Vurdering: Disse prosessene vil være viktig for arbeidet med kommuneplanen og kommunen vil vurdere hvilken betydning disse har for samfunnsutviklingen.

Punkt 3: Viktig at det foretas vurderinger for å utnytte eksisterende områder og infrastruktur bedre før det eventuelt åpnes for nye utbyggingsområder. Bør også vurderes å ta hele eller deler av områder ut for å oppnå en ønsket areal- og transportutvikling. Nye områder for utbygging krever utredning av trafikale virkninger, herunder blant annet avkjørsel, kapasitet i kryss og tilrettelegging for gående og syklende.

Vurdering: Dette vil være et sentralt tema i planarbeidet. Informasjonen tas til etterretning. Det gjøres endringer i planprogram for å styrke dette temaet. Strategiene som blir valgt vil bli utredet i henhold til nasjonale føringer om fortetting og bærekraftig utvikling.

Punkt 4: Forutsetter at gjeldende fylkesplan legges til grunn for bestemmelser og retningslinjer, blant annet når det gjelder regionale avlastningsområder for handel, lokalisering av besøksintensive virksomheter og spredt utbygging.
Vurdering: Tas til etterretning.

Punkt 5: Viktig å se sammenheng med regionale prosesser som areal- og transportutviklingen i Mosseregionen og målet om bærekraftig areal- og transportutvikling med blant annet fokus på å dempe trafikkveksten og få flere reiser over på gange, sykkel og kollektiv.

Vurdering: Innspillet tas til etterretning og tilpasses forholdene i Råde.

Punkt 6: Foreslår at det tas inn en bestemmelse i kommuneplanen som fanger opp byggegrenser langs fylkesveger som ikke er fastsatt i annen arealplan, slik at hjemmelsgrunnlaget blir plan- og bygningsloven. (Dispensasjon fra denne bestemmelsen behandles av Råde kommune og kan gis med hjemmel i plan- og bygningsloven § 19-2. Statens vegvesen skal få uttale seg før det gis dispensasjon, i henhold til plan- og bygningsloven § 19-1.)

Vurdering: Innspillet tas til etterretning og vurderes i forbindelse med planprosessen.

Punkt 7: Savner vi statlige planretningslinjer både for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, klima- og energiplanlegging og klimatilpasning. Det ligger viktige føringer på transportområdet i Nasjonal transportplan 2018-2029.

Vurdering: Innspillet tas til etterretning og tas med inn i planprogrammet.

Punkt 8: Føringer blant annet for behandling av støy og luftkvalitet i arealplanleggingen skal også ligge til grunn for kommunale planer.

Vurdering: Innspillet tas til etterretning og tas med inn i planprogrammet.

Punkt 11: Viktig med sammenfall i tidshorisont for befolkningsprognoser og kommuneplan, slik at reelle behov legges til grunn for planleggingen. Fylkesplanens føringer for fordeling av befolkningsvekst i Mosseregionen bør vurderes i denne sammenheng.

Vurdering: Kommunen utarbeider en oppdatert befolkningsanalyse fra Telemarksforskning og det videre arbeidet vil basere seg på prognosene. (Sjekker med Telemarksforskning om fylkesplanens føringer for fordeling av befolkningsvekst i Mosseregionen blir tatt med i analysen.) Dette vil være et sentralt tema i det videre planarbeidet.

Punkt 12: Trekker frem sentrumsutviklingen i Karlshus – enig i at det blir en særskilt utfordring og fortetting med kvalitet bør derfor vurderes som eget tema i samfunnsdelen. Her bør bokkvalitet, miljø, helse og transport sees i sammenheng, blant annet i tråd med bærekraftsmålene som ligger som overordnet føring.

Vurdering: Informasjonen tas til etterretning. Det gjøres endringer i planprogram for å styrke dette temaet. Fortetting med kvalitet anbefales tatt med som et sentralt tema i samfunnsdelen.

Punkt 13: Utarbeidelse av egen sentrumsstrategi både for områdesenteret og de to lokalsentrene, kan være et godt grep.

Vurdering: Dette temaet vil bli vurdert i videre planarbeid.

Punkt 14: Lokalisering av nye virksomheter og arbeidsplasser gjøres ut fra ABC-prinsippet

om rett virksomhet på rett sted, må også vurdere behov for rekkefølgekrav som sikrer utbygging av nødvendig samfunnsinfrastruktur i forbindelse med etableringer.

Vurdering: Dette temaet vil være en del av planarbeidet og det må samarbeides med kommunene i Mosseregionen. Temaet tas inn i planprogrammet.

Punkt 15: Viktig at bedre utnyttelse av eksisterende utbyggingsområder vurderes før nye tas inn, samt at eksisterende områder for utbygging med en ugunstig lokalisering bør vurderes tatt ut. (nasjonale planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, samt føringer for infrastruktur i Nasjonal transportplan 2018-2029 og Regional transportplan for Østfold.)

Vurdering: Temaet vil vurderes i planprosessen og være en viktig del av arealstrategien.

Punkt 16: Etablering av nødvendig infrastruktur bør være en del av konsekvensutredningen, samt hensyn til trafiksikkerhet, redusert transportbehov og overgang fra privatbil til gange, sykkel og kollektivtransport.

Vurdering: Temaet tas med i konsekvensutredningen.

A8 - Forsvarsbygg, 18.01.19

Punkt 1: Forsvarets virksomhet og anlegg innenfor kommunen er i det vesentligste knyttet til flystasjonen på Rygge. Langtidsplanen for Forsvaret, vedtatt av Stortinget i 2016, innebærer videreføring av Luftforsvarets ledelse og Forsvarets elektroniske krigføringsstøttesenter på Rygge. I tillegg innpasses Luftforsvarets programmeringssenter, 339 skvadron med Bell 412, forhåndslager og beredskapsfunksjon for allierte tankfly (Co-located Operating Base, COB) og beredskapsbase for blant annet Høy luftmilitær beredskap (HLB).

Vurdering: Innspillet tas til orientering.

Punkt 2: Forsvarets eide areal forutsettes videreført som formål Forsvaret i kommuneplanens arealdel. Nord-øst for Forsvarets areal, et stykke ut i Vansjø, anses behov for å få inntatt avgrensning av et fareområde, på tilsvarende vis som dette er inntatt i Rygge kommune. Vi ber om å få komme tilbake til dette i forbindelse med planarbeidet. I sørenden av Rygge ligger det et skytebaneanlegg. Det vil bli utarbeidet et eget støykart for dette, og som oversendes kommunen.

Vurdering: Innspillet vil tas med videre i arbeidet med arealdelen.

Punkt 3: Støy fra flybevegelsene er synliggjort i egne støykart utarbeidet etter retningslinje T-1442, og tidligere oversendt kommunen. Forsvaret vil måtte videreutvikle virksomheten på Rygge, i tråd med overnevnte føringer. Det vil derfor være av betydning at ny støyømfintlig bebyggelse ikke tillates utviklet i områder som er støyutsatt.

Vurdering: Innspillet tas med inn i planarbeidet. Det må vurderes om det vil være behov for ny støykartlegging i forbindelse med endret aktivitet på flyplassen.

Punkt 4: Vi antar at Karlshus-området vil måtte videreutvikles som det sentrale knutepunktet innen kommunen ikke minst med bakgrunn i hensynet til nasjonale føringer for areal- og transportplanlegging. Deler av området er allerede berørt av støysoner tilknyttet flyvirksomheten. Vi forutsetter at planarbeidet i nødvendig grad også vil omhandle dette.

Vurdering: Innspillet tas med videre i planarbeidet. Støy er et tema som må utredes.

Punkt 5: Vi viser for øvrig til vår veileder for ivaretagelse av Forsvarets interesser i sivile arealplaner, som kan lastes ned fra Forsvarsbyggs nettsider:

<https://www.forsvarsbygg.no/no/publikasjoner/arealplanlegging/>

Vurdering: Innspillet tas til orientering.

A9 - Fylkesmannen i Oslo og Viken, 21.01.19

Fylkesmannens

Punkt 1: Fremhevede føringer for kommunens arealplanlegging

Viser til nye/reviderte nasjonale og regionale føringer siden gjeldende kommuneplans arealdel ble vedtatt i 2011.

Vurdering: Innspillene til etterretning. Det er gjort endringer i planprogrammet i henhold til innspill. Punktet om Klimaloven tas til etterretning og sees i sammenheng med arbeidet med klima og energiplanen. Klimaprofil for Råde utarbeides der høye alternativer fra nasjonale klimaframskrivninger legges til grunn. De overordnede føringene fra statlig planretningslinjer legges til grunn for det videre planarbeidet.

Punkt 2: Innspill til rullering av arealdelen

- a. Anbefaler kommune å fortsette å bygge oppunder Karlshus som kommunens sentrumsområde.
- b. Stiller spørsmålsteget ved varslingens åpne punkt som inviterer til forslag til endret arealbruk, uten nærmere angitte føringer. Mener kommunen bør unngå å invitere til innspill om arealbruk som er i strid med ønskede mål. Mener det bidrar til mer ressurskrevende planprosesser, unødige utredninger og økt konfliktnivå. - bør tidlig kunne sortere ut eventuelle innspill som opplagt strider med angitte lokale målsettinger, og som strider med regionale og nasjonale interesser.

Vurdering: a) Innspillet tas til orientering og vurderes i det videre planarbeidet.

b) Innspillet tas til etterretning. Med bakgrunn i kommunens ønske om å ha en bred medvirkning i planarbeidet, ble det åpnet opp for å gi innspill til både planprosess og til innholdet i samfunnsdel og arealdel. Det er først når samfunnsdelen med dens strategier og føringer er forankret politisk at arbeidet med vurdering av innkomne arealinnspill gjøres. Det er gjort en persistering av dette i planprogrammet.

Punkt 3: Samordnet areal- og transportplanlegging – fortetting med kvalitet

- a. Potensialet for fortetting og transformasjon av bolig- og næringsområder bør kartlegges, jf. også statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging punkt 5.3.
- b. Gjeldende arealdel bør gjennomgås og utbyggingsmuligheter i strid med målsettingene bør fjernes.
- c. Nødvendig å sikre en boligutbygging som er mer arealeffektiv enn den historiske utbyggingen av eneboligfelt. En økning i andel eldre innbyggere i kommunen mener vi forsterker et behov for sentrumsnære boliger og reduserer behovet for å legge til rette for mer fjerntliggende eneboligutbygging. Ved intern flytting i kommunen kan eneboliger bli frigjort for nye innbyggere. Utbyggingsmønsteret må også vurderes ut fra hvilket bidrag det gir til klimagassutslipp fra transportsektoren.
- d. Ved fortetting og transformering stilles det større krav til planleggingen for å sikre nødvendig bokvalitet.
- e. Det vil også være viktig å sikre gode utearealer og lekearealer, jf. også rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging.

Vurdering: a) Innspillene tas til etterretning og tas med videre i planarbeidet. Det vil utarbeides en mulighetsstudie for klimavennlig tettstedsutvikling hvor temaet om fortetting og transformasjon vil bli utredet og kartlagt. Det vil i tillegg være et tema i arealstrategien i samfunnsdelen og er nå omtalt i revidert forslag til planprogram.

Punkt 4: Sjø, vassdrag og naturmangfold

- a. Mener det meste av 100m-beltet langs sjøen må få ligge med byggeforbud, jf. plan- og bygningsloven § 1-8 andre ledd og statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.
- b. Kommunen må også sikre et byggeforbud langs vann og vassdrag. Dette bør i utgangspunktet settes til 100 meter.
- c. Oppfordre kommunen til aktivt å bruke kommuneplanen for å ivareta og videreutvikle det verdifulle naturmangfoldet som finnes i kommunen.

Vurdering: Innspillene tas til etterretning og følges opp i videre planarbeid.

Punkt 5: Samfunnssikkerhet og klimatilpasning

- a. Grønnstrukturen bør også ses i sammenheng med behovet for klimatilpasning, for blant annet å håndtere et framtidig klima med mer overvann etter perioder med mer intens nedbør. Vi anbefaler DSBs veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging (2017)
- b. Vi viser også til NVEs retningslinjer og veiledere om tematikken, blant annet 2/2011 Flom- og skredfare i arealplaner og 7/2014 Sikkerhet mot kvikkleireskred.
- c. Håndtering av overvann og flommer blir stadig mer aktuelt. Vi anbefaler nettsiden www.klimatilpasning.no og DSBs veileder Klimahjelperen.

Vurdering: Innspillet tas til orientering og ivaretas videre i planprosessen.

Punkt 6: Uttalelse til foreslått planprogram

- I. Savner i planprogrammet vurderinger av hvordan nasjonale, regionale og lokale føringer skal anvendes og gi rammer for planarbeidet som skal settes i gang, jf. også ovennevnte merknad til varslingens åpne invitasjon til innspill om arealendringer.
- J. bør også vurderes om man kan tydeliggjøre planprogrammets funksjon som utredningsprogram.
- K. Minner om kravet til konsekvensutredning av arealdelen, jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementets veiledningsnotat Konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven (juli 2017). Minner om at kommunen i saksframlegget til fastsetting av planprogrammet skal redegjøre for høringsuttalelsene og hvordan disse er vurdert og ivaretatt i planprogrammet.
- L. Vi viser til retningslinje for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging punkt 5.1-5.4. Vi ber kommunen gjennomgå planprogrammet for å avklare om disse føringene i nødvendig grad er dekket.
- M. anbefale at det synliggjøres noen konsekvenser av ulike forslag til utbygging/fortetting.
- N. Planprogrammet er forholdsvis kort og oversiktlig. Det bør likevel vurderes å bruke kapittel/punkt-inndeling for lettere å kunne henvise til planprogrammet senere i prosessen.
- O. Internasjonale og nasjonale forventninger: Bør det også kunne vises til klimaloven, hvor Norges mål for å redusere klimagassutslipp fremgår. Vi mener de statlige planretningslinjene/rikspolitiske retningslinjene bør fremgå spesifikt i planprogrammet. Dette gjelder da:
  1. statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)
  2. statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)
  3. statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2011)
  4. rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i

planleggingen (1995)

5. rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994)

Bør også tas høyde for at det kommer nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging før sommeren.

- h. Samfunnsutfordringer – innspill om ulike utfordringer for helse og omsorg og folkehelse (se vedlegg for alle punkter).
- i. Medvirkning - Fremgår av planprogrammet at det vil satses på bred medvirkning. Det fremgår konkret at barn og unge og næringslivet skal inviteres inn i prosessen, noe som er positivt.

Peker på at sentrale aktører som kommunale brukerråd, som eldreråd og råd for mennesker med funksjonsnedsettelse, ikke nevnes. Peker også på at interesseorganisasjoner og enkeltpersoner som kan påvirke med blikk for eldre heller ikke nevnes i planprogrammet.

Planstrategien fremkommer det at Råde har et rikt foreningsliv. Vi antar at disse vil inviteres med i medvirkningsprosessen.

Kommunen bør vurdere å bruke regionalt planmøte underveis i prosessen, før planforslaget sendes på høring. Det er et nasjonalt mål å få effektive planprosesser og at eventuelle konflikter løses tidlig uten bruk av innsigelser.

Vurdering:

- a. Innspillet tas til etterretning og det persisteres nærmere i planprogrammet. De nasjonale, regionale og lokale føringene vil benyttes som føringer og gir rammer for planarbeidet. Disse må også tilpasses lokale forhold og forventninger med bakgrunn i utredninger som gjøres.
- b. Innspillet tas til etterretning og det er gjort endringer i planprogrammet som er med på å tydeliggjøre planprogrammets funksjon som utredningsprogram.
- c. Innspillet tas til orientering.
- d. Innspillet tas til etterretning. Med endringer som foreligger i forslag til planprogram er rådmannens vurdering at føringene i retningslinjene nå blir ivaretatt. Det vil gjennomføres flere utredninger som vil se på muligheter for å løse transportbehovet med et effektivt kollektivtilbud og bedre tilrettelegging for sykkel og gange.
- e. Innspillet tas til etterretning og vil vurderes i videre planarbeid. Dette vil være naturlig å gjennomgå i konsekvensutredningen av hvert forslag og igjen i den samlede konsekvensutredningen for hele planen.
- f. Innspillet tas til etterretning og det er gjort endringer i henhold til innspill.
- g. Innspillet tas til etterretning og det er gjort endringer i henhold til innspill.
- h. Innspillet tas til etterretning. Det er gjort en presisering av helse- og omsorgsutfordringer i kommunen i planprogrammet. Øvrige punkter tas til orientering og vurderes i videre planarbeid.
- i. Innspillet tas til orientering og etterretning. Det er lagt til en liste over kommunale råd og utvalg som blir/er involvert i prosessen.

Viser til tidligere kommentarer til uttalelse fra Østfold fylkeskommune om regionalt planmøte. Dette er tatt inn som et punkt i planprogrammet. Det kan være aktuelt med møter om enkelttemaer i løpet av planprosessen.

A10 - Fredrikstad kommune, 25.01.19

Fredrikstad kommune har ingen merknader til oversendte dokumenter. Planprogram for kommuneplanens arealdel tas til orientering. Fredrikstad kommune ser fram til å følge en videre prosessen.

B. Råd og utvalg

B1 - Oslofjordens Friluftsråd

Punkt 1: Folkehelse - viktig med god fokus på folkehelse og fysisk aktivitet

Viktig å se sammenhengen mellom fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv på den ene siden og forebygging av helsevern, trivsel og livskvalitet på den annen. Erfaringer viser at mindre kostnadskrevede tiltak til friluftsliv og fysisk aktivitet bedrer helsetilstanden i befolkningen vel så meget som satsing på kostnadskrevede, reparerende helsevern. Kunnskap om betydningen av fysisk miljø for å utjevne sosiale helseforskjeller er viktig. OF er opptatt av at det finnes lavterskeltilbud som er viktig ifht en stor passiv gruppe som har problemer med å motivere seg selv til fysisk aktivitet. Friluftslivet kan virke sosialt integrerende og tilfriskende – terskelen for deltakelse er lavere for friluftaktiviteter enn i idrett. Behov for organiserte stimulerings tiltak, f.eks. fellesturer for eldre, funksjonshemmede eller innvandrergupper. Positivt at Råde kommune prioriterer og gjennomfører påbegynt arbeid med egen plan for folkehelse og kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet. «Friluftsliv kan virke forebyggende på helseutfordringer.»

Punkt 2: Marin forsøpling - a) positivt og viktig at kommunen i planstrategien omtaler plastforurensning og i denne sammenheng er en aktiv part i et INTERREG-prosjekt, jf omtale i kap. 3.5.

Punkt 3: Areal og miljø

Ønsker å rose Råde kommune for viktig gjennomført arbeid med kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i kommunene, jf omtale i kap. 3.4.

God dokumentasjon bidrar blant annet til å:

- skape forutsigbarhet i arealplanleggingen
  - unngå bit-for-bit utbygging og fragmentering
  - gi grunnlag for å sikre, forbedre og videreutvikle friluftslivets «infrastruktur»
  - gi grunnlag for utarbeiding av planer for grønnstruktur, marka ol., herunder sti- og løypeplaner
  - Gi grunnlag for søknad om spillemidler og sikringsmidler
- Ønsker lykke til med videre arbeid.

Vurdering: Innspillene tas til orientering. Dette er viktige temaer som tas med videre i planarbeidet.

B2 - Samarbeidsutvalget for virksomhet Karlshus, 05.02.19

Punkt 1: Innspill til kommuneplanens samfunnsdel

- a. Etterlyser et enda tydeligere fokus på gode oppvekstvilkår for barn, i samfunnsdelens satsingsområder, dersom disse skal kunne bidra til å ivareta kommunens visjon. Vi utfordrer derfor kommunen til å spesielt se nærmere på satsingsområdet levekår og folkehelse, og vurdere hvorvidt de prioriterte områdene som er omtalt der i tilstrekkelig grad bidrar til å ivareta visjonen om å tilby barn en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen.
- b. Vi ønsker også at kommunen vurderer å ha et eget satsningsområde som eksplisitt omhandler barn og unge. Selv om dette til en viss grad er ivaretatt gjennom levekår og folkehelse, så mener vi at et eget satsningsområde for barn og unge, eller oppvekstvilkår, henger tydeligere sammen med kommunens visjon og sikrer at visjonen fungerer som en rød tråd i planarbeidet.
- c. Vi forstår selvsagt at det i det forestående planarbeidet skal utarbeides mål og strategier knyttet til det enkelte satsingsområde, og at barn og unges oppvekstvilkår vil kunne ivaretas der, men vi er samtidig opptatt av at satsingsområdene skal gi gode og dekkende beskrivelser av utfordringer og prioriterte oppgaver som senere kan følges opp når det skal utarbeides tiltak og

tildeles ressurser.

Vurdering:

- a. Innspillet tas til etterretning. Det vil gjøres et grundig arbeid i forbindelse med fastsettelse av satsingsområder for kommuneplanen. Innspillet tas med videre i planprosessen.
- b. Innspillet tas til etterretning og vurderes i videre planarbeid.
- c. Innspillet tas til etterretning og vurderes i videre planarbeid.

Punkt 2: Innspill til kommuneplanens arealdel

- a. Mener at fokuset på barn og unge kunne vært enda mer eksplisitt i kommuneplanens arealdel, både for å ivareta kommunens visjon og med tanke på de nasjonale forventningene og føringene om å ivareta barns interesser i planarbeid.
- b. Å planlegge for et samfunn der trygge oppvekstmiljø har gode møtesteder, muligheter for lek, og aktivitetsfremmende omgivelser er noe av det viktigste vi kan gjøre. Barns hverdag blir mer og mer stillesittende og manglende fysisk aktivitet gir uheldige konsekvenser for stadig flere barn og unges helse. Å skape omgivelser som gir rom for fantasibasert lek, samvær og fysisk utfoldelse blir derfor stadig viktigere.
- c. Vi synes det er viktig at planleggere og politikere har kunnskap om hvordan barn og unge bruker og beveger seg i nærmiljøet, og synes derfor det er gledelig at nærmiljø og barn og unges oppvekstvilkår er blant temaene som skal utredes i arbeidet, slik kommunen også er pålagt. Vi håper at utredningen vil bidra til at kommunen finner gode og relevante mål og tiltak.
- d. Det fremgår av planprogrammet at arealdelen skal vurdere hvordan arealene bør disponeres for å kunne løse oppgaver og behov som avklares i samfunnsdelen, og ved å fremheve barn og unge både i samfunnsdelen og arealdelen vil det kunne bli en tydelig kobling mellom delene og mot kommunens visjon.

Vurdering: Innspillene tas til etterretning. Dette er et viktig tema som må komme klart og tydelig frem i kommuneplanen. Det vil arbeides tverrfaglig for at barn og unges oppvekstvilkår ivaretas i kommuneplanen.

Punkt 3: Innspill til kommunal planstrategi

- a. Med bakgrunn i rulleringen av kommuneplan og ulike temaplaner ønsker å spille inn, både til den forestående rulleringen av temaplaner og til neste utarbeidelse av kommunal planstrategi, at kommunen bør ha en mer helhetlig tilnærming til barns oppvekstvilkår, for å unngå at dette blir for fragmentert.
- b. En slik satsning kan fremheves eksempelvis gjennom en egen temaplan for barn og unge, som omhandler flere aspekter ved barns oppvekstvilkår og som skal bidra til å sikre at man ser dette i sammenheng. Formålet med en egen temaplan for barn og unge vil være å sikre og skape gode oppvekstvilkår og nærmiljø for barn og unge. Forslaget om en temaplan henger sammen med vårt ønske om et eget satsingsområde for barn og unge i kommuneplanens samfunnsdel, og temaplanen skal bidra til at målene i kommuneplanens samfunnsdel blir oppfylt.
- c. En temaplan om barn og unge vil kunne omfatte oppvekstvilkårene for barn og unge fra 0 til 18 år. Planen vil eksempelvis kunne ta for seg ulike sider ved oppveksten, helt fra det første møtet på helsestasjonen og til man er ferdig som elev i videregående skole. Dette innbefatter ikke bare de kjernetilbud som kommunen tilbyr i dag, men en oversikt over og en beskrivelse av alle tilbud og tjenester kommunen mener er viktig for å kunne tilby barn i Råde en trygg og god oppvekst i nærhet til naturen.
- d. Ved å utheve barn og unge, både i samfunnsdelen, arealdelen og planstrategien,

mener vi at man bidrar til at kommunens visjon blir en tydeligere rød tråd i planarbeidet og at kommunen.

Vurdering:

- a. Innspillene tas til etterretning. Innspillet videreformidles til ansvarlige for de ulike planene. For arbeidet med kommuneplanen er arbeidsgruppen tverrfaglig sammensatt slik at de ulike fagfeltene i kommunen blir ivaretatt. Det arbeides også med å få en mer helhetlig tilnærming til kommunens planverk.
- b. Innspillet tas med videre i kommuneplanprosessen og vil vurderes i forbindelse med utarbeidelse av ny kommunal planstrategi.
- c. Innspillene tas med videre i planarbeidet. Som det står beskrevet i planprogrammet er det foreslått at Visjon Råde 2037 skal benyttes som et grunnlag for arbeidet med kommuneplanen.

Punkt 4: Innspill til medvirkning

- a. Det er gledelig at kommunen satser på en bred medvirkning gjennom ulike arenaer og metoder i arbeidet med ny kommuneplan, men dette forutsetter at det legges opp til prosesser som bidrar til reell medvirkning.
- b. Kommunen har som kjent et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Vi mener derfor at det er viktig at planprosessen blir organisert slik at barn som berørt part blir hørt, både gjennom foreldre/foresatte og at ulike grupper av barn og unge selv gis anledning til å delta. Vi viser for øvrig til Miljøverndepartementets temaveileder for barn og unge og planlegging etter plan- og bygningsloven som gir mange gode eksempler på nettopp dette.
- c. Terskelen for å sette seg inn i og forstå planarbeidet kan være høy for mange, både fordi det kan være ukjente saksfelt og at det ofte benyttes et fremmedgjørende språk. For å sikre reell medvirkning fra både barn selv og foreldre/foresatte er det viktig at Råde kommunen i den forestående planprosessen har et bevisst forhold til hvordan dette arbeidet kommuniseres til parter man ønsker at skal medvirke i planprosessen, og at man involverer på riktig tidspunkt. Dersom mottakerne verken forstår betydningen av, eller innholdet i, det man blir invitert til å medvirke til, så er det lite sannsynlig at man får gode bidrag. Dette er også en forutsetning for å kunne etterleve kommunens samhandlingsstrategi, der alle skal ha mulighet til å bruke sine ressurser i likeverdig samhandling.
- d. Det er forøvrig viktig at ledere og nøkkelpersoner i kommunens virksomheter er kjent med prosessen i det pågående kommuneplanarbeidet og kan bidra til å bringe frem synspunkter fra barn, unge og foreldre/foresatte i det pågående planarbeidet.

Vurdering: Innspillene tas til etterretning og tas med videre i planarbeidet. Det er viktig at medvirkningen legger opp til god formidling av hva det ønskes innspill på. I planarbeidet vil jobbes det med ulike metoder for hvordan å involvere innbyggerne på en god måte. Som nevnt i planprogrammet er arbeidsgruppen for samfunnsdelen satt sammen av ulike fagpersoner som har ulik erfaring med å nå ut til befolkningen. Denne erfaringer ønsker vi å benytte i planleggingen av medvirkningsprosessene.

C. Lag og foreninger

C1 – Missingen velforening, 17.01.19

Velforeningen har et ønske om utarbeidelse av kommunedelsplan for Missingmyrområdet tilsvarende hva som finnes for Karlshus og Saltnes.

Vurdering:

Tas til orientering. Det vil gjøres vurderinger i forhold til hvilken rolle kommunedelplanene vil ha i kommende kommuneplan. Innspillet tas med i disse vurderingene.

D. Private uttalelser/innspill

D1 – Råde Fjernvarme AS, 14.01.19

Råde Fjernvarme AS informerer om deres arbeid med produksjon og levering av fjernvarme fra deres varmesentral i Karlshus. Informerer videre om at deres målsetning ved etableringen av selskapet var å levere varme til alle større bygg i Karlshus og nærmeste omgivelser rundt. Varme produsert med skogsflis er en meget miljøvennlig energiform som etter vår mening bør tas inn i kommunens miljø og energiplan. De viser forøvrig til tidligere innspill til områdereguleringsplan for Karlshus sentrum i brev fra oss den 22. januar 2018.

Vurdering/oppfølging:

Uttalelsen tas til orientering og videreformidles til ansvarlig for klima- og energiplanen. Tidligere innspill til områdereguleringsplanen for Karlshus sentrum tas med videre i planprosessen med kommuneplanen.

E. Innspill til arealdelen

Arealinnspillene vil bli vurdert i forbindelse med planarbeidet for kommuneplanens arealdel. Dette vil først gjøres når samfunnsdelen med dens strategier og føringer er forankret politisk og i samfunnet, jf. planprogrammet for kommuneplanen. Dette gjøres med bakgrunn i at samfunnsdelen med mål, strategier og veivalg er viktige føringer for fremtidig arealbruk og eventuelle endringer i arealbruken.

Miljømessige konsekvenser

Aktuelle miljøkonsekvenser vil bli utredet og kartlagt gjennom pålagt konsekvensutredning.

Medbestemmelse og konsekvenser for brukerne:

Planprogrammet legger opp til en bred medvirkning og involvering av innbyggerne.

Konklusjon:

Rådmannen fastslår at varsel om oppstart og høringen av planprogrammet har gitt tilslutning til planprogrammets hovedinnhold og retning. Det er ikke kommet innspill som tilsier at planprogrammet med justeringer og endringer som nå er lagt inn ikke kan fastsettes som grunnlag for rulleringen av kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel.

Innspill og uttalelser til samfunnsdelen og arealdelen tas med i videre planprosess og tilpasses forholdene lokalt.

Rådmannens forslag til innstilling:

Planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030, datert 25.02.2019 fastsettes som grunnlag for utarbeidelse av ny kommuneplan.

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen.

Møtebehandling:

Behandling i Kommunestyret 04.04.2019:

Omforent tilleggsforslag fra Sp, H og KrF, fremmet av Jan Helge Aker, Kristelig Folkeparti

Tilleggspunkter til vedtak i saken om Planprogrammet for rullering av kommuneplanen for Råde kommune, Kommunestyresak 011-19:

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen **og innspill i møtet.**

Arbeidet med arealdelen vil også omfatte en vurdering av eksisterende områdegrense for framtidig sentrums-/tettstedsutvikling av Karlshus, Saltnes og Missingmyr. Dette gjøres i tråd med Fylkesplanens fokus på jordvern og delmål 26 første setning (s.21 i Fylkesplanen) som er en invitasjon til å innveksle arealreserver på dyrket eller dyrkbar mark i forbindelse med kommuneplanarbeidet og bør inkluderes i teksten i f.eks. siste avsnitt i pkt. 1.2 (Formålet med planarbeidet), i pkt.2.2. (Fylkesplanen), pkt.3.3.8 (Areal og Transport) i første avsnitt i pkt.4.1 (Arealbehov) i Planprogrammet.

Tilleggspunktene bør innarbeides i teksten i Planprogrammet før det endelig vedtas. Eksempelvis bør aspektet om forbedring av oppvekstvilkår for barn og unge, omtales i Planprogrammets pkt.3.3.6 (Levekår og folkehelse) suppleres i tråd med høringsinnspillene.

Utredningsbehovet i pkt.4.3.3. «Forhold som skal utredes i planarbeidet» utvides med nytt punkt: - Kartlegging av muligheter for næringsutvikling i marine områder av Råde.

Pkt.5.2.1 «Interessenter og målgrupper» eller Pkt.5.2.3 «Innbyggerinvolvering» utvides med involvering av frivillige lag og foreninger.

Følgende hadde ordet: Jan Helge Aker (KrF), Erik Olafsen (Ap), Frederikke Stensrød (Frp), Jarle Tranøy (Ap)

Votering:

Representanten Akers (KrF) tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak - Kommunestyret 04.04.2019:

Planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030, datert 25.02.2019 fastsettes som grunnlag for utarbeidelse av ny kommuneplan.

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen.

Tilleggspunkter:

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen **og innspill i møtet.**

Arbeidet med arealdelen vil også omfatte en vurdering av eksisterende områdegrense for framtidig sentrums-/tettstedsutvikling av Karlshus, Saltnes og Missingmyr. Dette gjøres i tråd med Fylkesplanens fokus på jordvern og delmål 26 første setning (s.21 i Fylkesplanen) som er en invitasjon til å innveksle arealreserver på dyrket eller dyrkbar mark i forbindelse med kommuneplanarbeidet og bør inkluderes i teksten i f.eks. siste avsnitt i pkt. 1.2 (Formålet med planarbeidet), i pkt.2.2. (Fylkesplanen), pkt.3.3.8 (Areal og Transport) i første avsnitt i pkt.4.1 (Arealbehov) i Planprogrammet.

Tilleggspunktene bør innarbeides i teksten i Planprogrammet før det endelig vedtas. Eksempelvis bør aspektet om forbedring av oppvekstvilkår for barn og unge, omtales i Planprogrammets pkt.3.3.6 (Levekår og folkehelse) suppleres i tråd med høringsinnspillene.

Utredningsbehovet i pkt.4.3.3. «Forhold som skal utredes i planarbeidet» utvides med nytt

punkt: - Kartlegging av muligheter for næringsutvikling i marine områder av Råde.

Pkt.5.2.1 «Interessenter og målgrupper» eller Pkt.5.2.3 «Innbyggerinvolvering» utvides med involvering av frivillige lag og foreninger.

Behandling i Formannskapet 14.03.2019:

Tilleggspunkter til vedtak i saken om Planprogrammet for rullering av kommuneplanen for Råde kommune, Formannskapssak 008-19:, fremmet av Jan Helge Aker, Kristelig Folkeparti

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen og innspill i møtet.

Arbeidet med arealdelen vil også omfatte en vurdering av eksisterende områdegrense for framtidig sentrums-/tettstedsutvikling av Karlshus, Saltnes og Missingmyr. Dette gjøres i tråd med Fylkesplanens fokus på jordvern og delmål 26 første setning (s.21 i Fylkesplanen) som er en invitasjon til å innveksle arealreserver på dyrket eller dyrkbar mark i forbindelse med kommuneplanarbeidet og bør inkluderes i teksten i f.eks. siste avsnitt i pkt. 1.2 (Formålet med planarbeidet), i pkt.2.2. (Fylkesplanen), pkt.3.3.8 (Areal og Transport) i første avsnitt i pkt.4.1 (Arealbehov) i Planprogrammet.

Tilleggspunktene bør innarbeides i teksten i Planprogrammet før det endelig vedtas. Eksempelvis bør aspektet om forbedring av oppvekstvilkår for barn og unge, omtales i Planprogrammets pkt.3.3.6 (Levekår og folkehelse) suppleres i tråd med høringsinnspillene.

Utredningsbehovet i pkt.4.3.3. «Forhold som skal utredes i planarbeidet» utvides med nytt punkt: - Kartlegging av muligheter for næringsutvikling i marine områder av Råde.

Pkt.5.2.1 «Interessenter og målgrupper» eller Pkt.5.2.3 «Innbyggerinvolvering» utvides med involvering av frivillige lag og foreninger.

Pkt.5.4.2 «Metoder for medvirkning/involvering» utvides med:

- Brev til alle grunneiere i Råde
- Annonsering i Menighetsbladet og Råbarsk
- Annonsering i sosiale medier slik at det treffer innbyggere i Råde.

Votering:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

Representanten Akers (KrF) forslag ble ikke votert over, men følger saken for videre behandling i kommunestyret.

Vedtak - Formannskapet 14.03.2019:

Planprogram for rullering av kommuneplan for Råde kommune 2018-2030, datert 25.02.2019 fastsettes som grunnlag for utarbeidelse av ny kommuneplan.

Innspill og uttalelser som er relevante for selve planen tas med videre i planarbeidet, jf. saksutredningen.

Vedlegg:

Dok.dato

Tittel

1. 25.02.2019 Vedlegg 1-Planprogram-kommuneplan-råde-kommune-revidert-25.02.19
2. 25.02.2019 Vedlegg 2 - Sammendrag av uttalelser til planprogram
3. 25.02.2019 Vedlegg 3 - Samlet hefte av uttalelser
4. 25.02.2019 Vedlegg 4 - Innspill til arealdelen